Отдел Национальной Литературы
2

26-мĕш çул тухать. Хакĕ 20 пус.

1943
АПРЕЛЬ
16
ЭРНЕКУН
91(6318) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ

СССР Халăх Комиссарĕсен Советĕнче

Облаçсен, крайсен тата республикăсен ялхуçалăхĕнчи Пĕтĕм Союзри социализмлă ăмăртăвĕн 1942 çулти итогĕсене пăхса тухса, СССР Совнаркомĕ вăйлă тырпул туса илессишĕн, колхозсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе малалла вăйлатса ярассишĕн тата МТС-сене лайăх ĕçлеттерессишĕн пынă Пĕтĕм Союзри социализмлă ăмăртура çак облаçсемпе республикăсем мала тухнă тесе шутласа çапла йышăннă:

1. Оборонăн Государственный Комитечĕн куçса çӳрекен Хĕрлĕ ялавĕсене тата пĕрремĕш премисене çаксене парас:

Мускав облаçне — МТС-сем лайăх ĕçленĕшĕн,

Калинин облаçне — вăйлă тырпул туса илнĕшĕн,

Казах ССР-не — колхозсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе вăйлатнăшăн.

2. Оборонăн Государственный Комитечĕн куçса çӳрекен Хĕрлĕ ялавĕсене тата иккĕмĕш премисене çаксене парас:

Горький облаçне — вăйлă тырпул туса илнĕшĕн,

Чăваш АССР-не — колхозсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе вăйлатнăшăн.

3. Виççĕмĕш премисене çаксене парас:

Киргиз ССР-не — вăйлă тырпул туса илнĕшĕн,

Ярославль облаçне — колхозсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе вăйлатнăшăн.

4. Приморски крайри, Коми АССР-ĕнчи тата Ленинград облаçĕнчи машинно-тракторнăй станцисем лайăх ĕçленине палăртас.

Мускав, Иваново, Тула, Ленинград, Орел тата Свердловск облаçĕсенчи, Казах тата Узбек ССР-сенчи колхозсемпе машинно-тракторнăй станцисем уйхир ĕçĕсене лайăх туса ирттернине палăртас.

Горький, Иваново, Калинин тата Молотов облаçĕсенчи, Киргиз, тата Таджик ССР-сенчи, Мари АССР-ĕнчи тата Приморски крайри колхозсем выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тĕлĕшпе лайăх ĕçленнине палăртас.

5. Колхозсен, районсен, облаçсен, крайсен тата республикăсен 1942 çулта вăйлă тырпул туса илессишĕн тата колхозсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе малалла вăйлатса ярассишĕн пынă Пĕтĕм Союзри социализмлă ăмăртăвĕн условийĕсене, СССР Наркомземĕн МТС-ĕсен, МТМ-ĕсен, мотор юсакан завочĕсен 1942 çулхи Пĕтĕм Союзри социализмлă ăмăртăвĕн условийĕсене 1943 çулшăн та çаплах хăварас.

Совет Информаци Бюровĕнчен

Апрелĕн 14-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ

Апрелĕн 14-мĕшĕнче фронтсенче паллă улшăнусемех пулман.

* * *

Апрелĕн 13-мĕшĕнче фронтăн тĕрлĕ участокĕсенче пирĕн авиаци нимĕçсен войскăсемпе грузсем турттарса пыракан 30 автомашининчен кая мар пĕтерсе тăкнă е сиенленĕ, боеприпассен складне сирпĕнтернĕ тата тăшманăн чугунçул составне аркатса тăкнă.

* * *

Хĕвеланăç фронтĕнче пирĕн чаçсем хăйсен позицийĕсене лайăхлатса, разведка туса пынă. Артиллерирен тата пехота хĕçпăшалĕнчен персе тăрса, нимĕçсен 200 салтакĕпе офицерне çити пĕтерсе тăкнă. Пĕр участокра совет боецĕсен отрячĕ тăшман тылне кĕрсе кайнă та фронт патнелле пыракан нимĕç обозне атакăланă. Разведчиксем темиçе вуншар гитлеровеца вĕлернĕ тата боеприпассем тиенĕ 15 лава сирпĕнтернĕ. Сывлăшри çапăçусенче совет летчикĕсем нимĕçсен икĕ истребительне персе ӳкернĕ.

* * *

Изюмран кăнтăртарахра лейтенант Кожемякин командир пулса ертсе пыракан подразделенин позицине тăшман атакăланă. Пирĕн боецсем тăшмана çывăха янă та вĕсем çине харăссăн пеме пуçланă. Гитлеровецсем хăйсен виллисем урлă малаллах тапăнса пынă. Пирĕн боецсем гранатăсем ывăтса тата штык вĕççĕн çапăçса вĕсене малтанхи позици çинех хăваласа янă. Тепĕр участокра пирĕн артиллеристсем 3 оруди, 8 пулемет пĕтерсе тăкнă тата тăшман пехотине пĕр ротăна çити сапаласа янă е пĕтерсе тăкнă.

* * *

Севск районĕнче пирĕн войскăсем уйрăм участоксенче тăшмана хирĕç персе тăнă. Пĕр чаçăн артиллерисчĕсем нимĕçсенне миномет батарейине, 3 станковăй пулемет, боеприпассем тиенĕ 9 лава пĕтерсе тăкнă, 8 блиндажа тата сăнамалли икĕ пункта аркатса тăкнă. Зенитнăй артиллери нимĕçсен 2 бомбардировщикне персе ӳкернĕ.

* * *

Кубань çинче пирĕн подразделенисем ирпеле шыв урлă каçнă та тăшманăн блиндажĕсемпе окопĕсене йышăнса илнĕ. Гитлеровецсем, 4 станковăй пулемет, винтовкăсем, гранатăсем, патронсем нумай пăрахса хăварса тата хăйсен салтакĕсемпе офицерĕсен 80 виллине çити хăварса тарнă. Резервсем илсе пынă хыççăн гитлеровецсем часах умлăн-хыçлăн темиçе контратака туса пăхнă, совет боецĕсем гитлеровецсен контратакисене сирсе пăрахнă, йышăннă позицисене хăйсен аллинчех хăварнă.

* * *

Волхов фронтĕнчи пĕр участокра нимĕçсем пирĕн позицие атакăлама хăтланнă. Пăшалсемпе тата пулеметсемпе минометсенчен персе, тăшмана малтанхи вырăна хăваласа янă. Пирĕн позицисем умĕнче тăшманăн 70 салтакĕпе офицерĕн виллисем вырта юлнă.

* * *

Калинин облаçĕн нимĕçсем вăхăтлăха тытса илнĕ районĕсенче кĕрешекен партизансен темиçе отрячĕ март уйăхĕнче боевой операцисем чылай туса ирттернĕ. Партизансем чугунçул çинчи 29 кĕпере тата шоссе çулĕ çинчи 39 кĕпере сирпĕнтернĕ, 5 километр ытла чугунçула аркатса тăкнă тата нимĕçсен 8 эшелонне ӳпĕнтерсе янă. Крушени пулнă пирки 5 паровоз, войскăсем турттарса пыракан 16 вагон тата боеприпассемпе хĕçпăшал тиенĕ 37 вагон ваннă. Партизансен çав отрячĕсемех гитлеровецсен карательнăй экспедицийĕсемпе çапăçса нимĕçсен 2.000 çити салтакĕпе офицерне пĕтерсе тăкнă.

* * *

Нимĕçсен 78-мĕш пехотнăй дивизийĕнчи 14-мĕш полкран тыткăна лекнĕ унтер-офицер Фриц Герман çапла каласа панă: «Нимĕç пропаганди халĕ ĕлĕкхинчен асăрханарах хăтланать. Вăрçă хăçан пĕтессине калама хăрать вăл, мĕншĕн тесен ку ыйтупа вăл темиçе хут та тытăннă. Нимĕç хаçачĕсем халĕ Германи поражени тӳсес пулсан нимĕçсене кĕтекен тĕрлĕ хăрушлăхсемпе хăратаççĕ. Нумай салтаксем вăл пропаганда çине пачах урăхла пăхаççĕ. Вĕсем çакăнтан тĕлĕнеççĕ: ăнăçусемпе çĕнтерӳсем çинчен çав тери нумай сводкăсем панă хыççăн нимĕç армине аркатса тăкас хăрушлăх çинчен сасартăк пит нумай мĕншĕн калаçма пуçланă-ха? теççĕ. Германи тылĕ çине кĕтмен çĕртен килсе ӳкнĕ тотальнăй мобилизаци мĕн тума сасартăк кирлĕ пулнă-ха? Яланхи чи лайăх çар дивизийĕсем вырăссене çĕнтереймерĕç пулсан, вĕсене хăйсене аркатса тăкнă пулсан, юлашки вăхăтра çара илнĕ чылай ватă çынсемпе çамрăк ачасенчен, япăх вĕрентнĕскерсенчен мĕн кĕтме пулĕ-ха? Ман шутпала нимĕçсен çĕнĕ чаçĕсене вилĕм кĕтет».

* * *

Моравская Острова (Чехословакия) районĕнче чех патриочĕсем шахтăна пăсса ĕçлеми тунă. Чи паллă механизмсене юрăхсăра кăларнă. Пильзенра çамрăк чехсен группи эсэсовецсен формине тăхăнса çар заводне кĕрсе кайнă та склада уçса 27 пулемет илнĕ. Каялла каяс умĕн патриотсем склада вут тĕртнĕ. Прага хулинче юлашки вăхăтра нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсене часчасах тапăнаççĕ.

ВЦСПС-па СССР Çăмăл Промышленность Халăх Комиссариатĕнче

Профсоюзсен Пĕтĕм Союзри Центральный Совечĕпе СССР Союзĕн Çăмăл Промышленность Халăх Комиссариачĕ Пĕтĕм Союзри социализмлă ăмăртăвăн 1943 çулхи март уйăхĕнчи итогĕсене пăхса тухнă.

Вĕсем Çĕмĕрлери «Большевик» завода (директорĕ Шустин, парторганизаци секретарĕ Розенберг, завком председателĕ Попова юлташсем), **пĕрремĕш преми** тата ВЦСПС-па Çăмăл Промышленность Наркоматĕн **куçса çӳрекен Хĕрлĕ ялавне** пама йышăннă.

СССР СОВНАРКОМĔПЕ ВКП(б) ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕТĔНЧЕ

Колхозсемпе совхозсенче выльăх-чĕрлĕхсен йышне тата вĕсен тухăçлăхне ӳстермелли мерăсем çинчен

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ çакна палăртаççĕ: СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ «Колхозсемпе совхозсенче çамрăк выльăхсене сыхласа хăвармалли тата выльăх-чĕрлĕхсен йышне ӳстермелли мерăсем çинчен» 1942 çулхи мартăн 11-мĕшĕнче йышăннă постановление пурнăçа кĕртсе пынине пула, колхозсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç, вăрçă вăхăтĕнчи йывăрлăхсене пăхмасăрах, малалла ӳссе пырать. 1942 çулхи январĕн 1-мĕшĕпе 1943 çулхи январĕн 1-мĕшĕ хушшинче мăйракаллă шултăра выльăхсен йышĕ колхозсенче 11 процент чухлĕ, сурăхсемпе качакасен йышĕ—11 процент чухлĕ ӳснĕ. Анчах та çав тапхăртах сыснасен хисепĕ 2 процент чухлĕ чакнă.

Выльăх-чĕрлĕхсен хисепĕ ӳснĕ май колхозсем 1942 çулта государствăна обязательнăй йĕркепе аш-какай памалли плана тултарнă тата 1941 çултинчен 49 процент ытларах аш-какай панă.

Выльăх-чĕрлĕхсен йышĕ Казах ССР-ĕнчи колхозсенче чылай ӳснĕ тата унта государствăн выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли планне ăнăçлăн пурнăçа кĕртнĕ. Казах ССР-ĕнчи колхозсенче мăйракаллă шултăра выльăхсен йышĕ 22 процент, сыснасен йышĕ — 13 процент, сурăхсемпе качакасен йышĕ—18 процент чухлĕ ӳснĕ. Горький облаçĕнчи колхозсенче мăйракаллă шултăра выльăхсен йышĕ 28 процент, сыснасен йышĕ—40 процент, сурăхсемпе качакасен йышĕ — 39 процент чухлĕ ӳснĕ. Чăваш АССР-ĕнчи колхозсенче мăйракаллă шултăра выльăхсен йышĕ 40 процент, сыснасен йышĕ—29 процент, сурăхсемпе качакасен йышĕ—74 процент чухлĕ ӳснĕ. Таджик ССР-ĕнчи колхозсенче мăйракаллă шултăра выльăхсен йышĕ 40 процент, сыснасен йышĕ — 7 процент, сурăхсемпе качакасен йышĕ—25 процент чухлĕ ӳснĕ. Киргиз ССР-ĕнчи колхозсенче мăйракаллă шултăра выльăхсен йышĕ 20 процент, сыснасен йышĕ—15 процент, сурăхсемпе качакасен йышĕ — 14 процент чухлĕ ӳснĕ. Иваново облаçĕнчи колхозсенче мăйракаллă шултăра выльăхсен йышĕ 48 процент, сыснасен йышĕ—65 процент, сурăхсемпе качакасен йышĕ—60 процент чухлĕ ӳснĕ. Мари АССР-ĕнчи колхозсенче мăйракаллă шултăра выльăхсен йышĕ 27 процент, сыснасен йышĕ—20 процент, сурăхсемпе качакасен йышĕ — 45 процент чухлĕ ӳснĕ. Ярославль облаçĕнчи колхозсенче мăйракаллă шултăра выльăхсен йышĕ 36 процент, сыснасен йышĕ—33 процент, сурăхсемпе качакасен йышĕ — 39 процент чухлĕ ӳснĕ. Приморски крайри колхозсенче мăйракаллă шултăра выльăхсен йышĕ 11 процент, сыснасен йышĕ—1 процент, сурăхсемпе качакасен йышĕ—35 процент чухлĕ ӳснĕ.

1942 çулта колхозсем шултăра апат-симĕçсем ытларах пухса хăварнă, 12.263 пин тонна силос хывнă, çакă вăл 1941 çулхинчен 24 проц. ытларах пулать. Нумай облаçсемпе республикăсенче утă çулмалли тата силос хывмалли плансене чылай ирттерсе пурнăçа кĕртнĕ. Çапла, сăмахран, Армян ССР-ĕнчи колхозсем утă çулмалли плана 126 процент чухлĕ, Азербайджан ССР-ĕнче — 126 процент, Тула облаçĕнче—125 процент, Горький облаçĕнче — 107 процент чухлĕ пурнăçа кĕртнĕ. Ярославль облаçĕнчи колхозсем 1942 çулта 1941 çулхинчен 300 пин тонна ытларах, Иваново облаçĕнче — 188 пин тонна, Тутар АССР-ĕнче—110 пин тонна ытларах силос хывса хăварнă.

СССР Совхозсен Халăх Комиссариачĕн, СССР Апат-симĕç Халăх Комиссариачĕн, СССР Наркоммясомолпромĕн тата СССР Тулашри Суту-илӳ Халăх Комиссариачĕн совхозĕсем выльăх-чĕрлĕх йышне ӳстерес, выльăхсем вилессине чакарас, выльăх-чĕрлĕхсен тухăçлăхне ӳстерес тата государство умĕнчи хăйсен обязательствисене тултарас тĕлĕшпе чылай çитĕнӳсем турĕç.

Çав вăхăтрах хăшпĕр облаçсем СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕн «Колхозсемпе совхозсенче çамрăк выльăхсене сыхласа хăвармалли тата выльăх-чĕрлĕхсен йышне ӳстермелли мерăсем çинчен» 1942 çулхи мартăн 11-мĕшĕнче йышăннă постановленине çителĕксĕр пурнăçа кĕртрĕç. Çапла, сăмахран, Пенза облаçĕнчи колхозсенче, выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе вырăнти партипе совет тата çĕрĕç органĕсем çителĕксĕр ертсе пынă пирки, мăйракаллă шултăра выльăхсен йышĕ 4 процент, сыснасен йышĕ — 51 процент, сурăхсемпе качакасен йышĕ — 11 процент чухлĕ чакнă. Начар пăхса усранине пула пăрусем 36 процент, путексем—40 процент, сысна çурисем — 19 процент чухлĕ вилнĕ. Чита облаçĕнчи колхозсенче мăйракаллă шултăра выльăхсен йышĕ 16 процент, сыснасен йышĕ — 38 процент, сурăхсемпе качакасен йышĕ — 10 процент чухлĕ чакнă. пăрусем—23 процент, путексем—15 процент вилнĕ. Çавăн пекех Саратов, Киров облаçĕсенчи, Бурят-Монгол тата Мордва АССР-ĕсенчи колхозсем те постановление çителĕксĕр пурнăçа кĕртнĕ. Ĕнесене суйласа илес тата вĕсене пăхса усрас ĕçе çĕрĕç органĕсем контрольлесе тăман пирки çав облаçсемпе республикăсенчех ĕнесен йышне чакарса янă.

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ çапла шутлаççĕ: выльăх-чĕрлĕхсен йышне хăвăртрах ӳстерсе пырас ĕçре нумай колхозсенче ама выльăхсем хĕсĕр нумай юлни тата çамрăк выльăхсем вилни пысăк чăрмав пулса тăрать, çавна пула колхозсем хăйсем илме тивĕçлĕ çамрăк выльăхсене çулсерен нумай илеймесĕр юлаççĕ. 1942 çулта çулталăк пуçламĕшĕнче пулнă кашни 100 ĕне пуçне Пенза облаçĕнчи колхозсенче 56 пăру кăна, Чита облаçĕнче — 55 пăру, Архангельск облаçĕнче — 52 пăру, Узбек ССР-ĕнче — 50 пăру кăна илнĕ. Кашни 100 сурăх пуçне Куйбышев облаçĕнчи колхозсенче 78 путек, Саратов облаçĕнче — 73 путек, Чита облаçĕнче — 71 путек, Бурят-Монгол АССР-ĕнче 77 путек кăна илнĕ. Çулталăк пуçламĕшĕнче пулнă кашни сысна ами пуçне Киров тата Вологда облаçĕнчи колхозсенче 5-шер çăвăр кăна илнĕ.

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ обществăллă выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçри пысăк çитменлĕхсем тесе çакна палăртаççĕ: колхозсенче выльăх-чĕрлĕхсен йышĕ ӳсни вĕсен тухăçлăхĕ ӳснипе пĕрле пулса пымасть. Хăшпĕр колхозсем кĕтӳ кĕтес ĕçе тата выльăхсене апатлантарас ĕçе япăх йĕркеленине пула пысăк тăкак тӳсеççĕ. Государствăна вăтам ӳт-пӳллĕ тата начар выльăхсем парса, чĕрĕ виçе сахал турткаан выльăхсем парса, вĕсем мăнтăр выльăхсем панинчен ытларах выльăх-чĕрлĕх расходлаççĕ. Кашни колхозрах сыснасене сĕткенлĕ апатсемпе, тырпул тăкакĕсемпе тата çĕрулмипе усă курса апатлантарас ĕçе йĕркелеме пысăк майсем пур пулин те, государствăна аш-какай панă çĕрте сысна ашĕ пĕчĕк вырăн йышăнса тăрать.

Çакăнпа пĕрлех партипе советăн нумай организацийĕсем тата колхозсем колхозниксене харпăрхăй валли выльăх-чĕрлĕх туянма тата выльăх-чĕрлĕхе пăхса усрама çителĕксĕр пулăшаççĕ, çавăн пирки колхозниксем хăйсен килĕсенче тытакан выльăх-чĕрлĕхĕн йышĕ иртнĕ çулта чакни палăрать.

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ СССР Наркомсовхозĕн чылай совхозĕсем выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçленине, выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли тата 1942 çулта государствăна продукци памалли плана тултарманнине, çамрăк выльăхсем вилесси тата ама выльăхсем хĕсĕр юласси ӳснине палăртаççĕ.

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ совет, парти тата çĕрĕç органĕсене, çĕршыв тата Хĕрлĕ Çар выльăх-чĕрлĕх продукчĕсем ытларах ыйтнине пĕтĕмпех тивĕçтерес шутпа, колхозсенче выльăх-чĕрлĕхсен йышне тата вĕсен тухăçлăхне ӳстерес тĕлĕшпе тивĕçлĕ мерăсем йышăнма хушаççĕ.

СССР Союзĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ **çапла йышăннă:**

1. ВЫЛЬĂХ-ЧĔРЛĔХСЕН ЙЫШНЕ ӲСТЕРЕС ЕНĔПЕ

1. 1943 çулта государствăн колхозсемпе совхозсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли планне, мăйракаллă шултăра выльăхсен йышне колхозсенче 11,8 процент, сурăхсемпе качакасен йышне 13,5 процент, сыснасен йышне—16,4 процент чухлĕ ӳстерме палăртса, çирĕплетес.

СССР Наркомземне, СССР Наркомсовхозне, СССР Наркомпищепромне, СССР Наркоммясомолпромне, СССР Наркомвнешторгне, совхозсем тытакан наркоматсене, облисполкомсемпе крайисполкомсене, республикăсен совнаркомĕсене, парти обкомĕсемпе крайкомĕсене тата союзлă республикăсенчи компартисен Центральный Комитечĕсене, çак постановленипе килĕштерсе, 1943 çулта выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плана—кашни районпа совхоза, районсенче вара — кашни колхоза 10 кунлăх срокра çитерме хушас.

2. Колхозсенчи выльăх-чĕрлĕх фермисене çĕнĕрен 1.636 пин пуç пăру илсе комплектлама, колхозниксемпе, рабочисемпе тата служащисемпе малтанах контрактаци туса, 1943 çулта колхозсем валли пăрусем илмелли плана палăртса хурас.

Сурăх фермисем çук колхозсене сурăх фермисем тумашкăн сурăхсемпе качакасене колхозниксенчен, рабочисемпе служащисенчен сутăн илме сĕнес.

3. Колхозсенчи обществăллă выльăх-чĕрлĕх йышне хăвăртрах ӳстерес тата аш-какай памалли плана лайăхрах пурнăçа кĕртес шутпа, колхозсене аш-какай памалли обязательствăсене пурнăçа кĕртнĕ çĕрте, чи малтан, тăрантарса самăртнă сыснасемпе усă курма, çавăн пекех тата усрама юрăхсăра кăларнă сурăхсемпе ĕнесене тăрантарса самăртассине анлăн йĕркелеме сĕнес.

4. Вăрçă вăхăтĕнче колхозсене пĕр çул çитмен пăрусене, куçкĕретĕнех юрăхсăрри курăнакан çамрăк выльăхсемсĕр пуçне, пусма е сутма чарас, юрăхсăр çамрăк выльăхсене те ветеринарипе зоотехника работникĕсем бракланă хыççăн тата райçĕрĕç пайĕ çирĕплетнĕ хыççăн кăна пусма е сутма юрать.

5. СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ «Колхозсемпе совхозсенче çамрăк выльăхсене сыхласа хăвармалли тата выльăх-чĕрлĕхсен йышне ӳстермелли мерăсем çинчен» 1942 çулхи мартăн 11-мĕшĕнче йышăннă постановленийĕ тăрăх çамрăк вăкăрсене ĕç выльăхĕсем тумашкăн çитĕнтерме пăхнă пирки, Хатĕрлев Халăх Комиссариатне колхозсен 1943 тата 1944 çулсенче государствăна обязательнăй йĕркепе шултăра тирсем мĕн чухлĕ памаллине 1940 çулхи нормăсем тăрăх шутласа хума ирĕк парас.

6. Хатĕрлев Халăх Комиссариатне колхозсен 1943 тата 1944 çулсенче государствăна обязательнăй йĕркепе сысна тирĕсем мĕн чухлĕ памаллине 1940 çулхи нормăсем тăрăх шутласа хума ирĕк парас.

7. Çапла йĕрке тăвас: Инçетри Çурçĕр районĕсенчи колхозсен государствăна обязательнăй йĕркепе чĕрĕ тирсем парас вырăнне, 1943 тата 1944 çулсенче чĕрĕ тирсене государствăн хатĕрлев органĕсене кăна тата СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕн «Чĕрĕ тирсем хатĕрлессине лайăхлатмалли мероприятисем çинчен» 1940 çулхи апрелĕн 20-мĕшĕнче йышăннă постановленийĕн 26-мĕш статьинчи «б» пунктра палăртнă условисем тăрăх сутмалла.

8. Государствăна шултăра тирсем тата сысна тирĕсем памалли обязательствăсем тăрăх колхозсем çинче 1943 çулхи апрелĕн 1-мĕшĕ тĕлне шутланса тăнă иртнĕ çулсенчи парăмсене пăрахăçа кăларас.

9. Аратлă выльăхсем ĕрчетес тĕллевпе «Заготживконтора» урлă выльăхсем сутакан колхозсемпе колхозниксем çав хăйсем панă выльăхсемшĕн государствăна аш-какай тата чĕрĕ тирсем памалли обязательствăна тултарнă тесе шутламалла.

Çапла тăвас: государство планĕ тăрăх «Заготживконтора» урлă аратлă выльăхсем илекен колхозсен, государствăна аш-какай памалли плана тултарнисĕр пуçне, хăйсем илнĕ аратлă выльăхсен чĕрĕ виçипе танлашмалăх государство хакĕпе татах выльăх-чĕрлĕх памалла, хăйсем илнĕ аратлă выльăхсен хакне укçăн тӳлесе татмалла.

10. СССР Наркомземне, СССР Наркомсовхозне, облисполкомсемпе крайисполкомсене, республикăсен совнаркомĕсене, ВКП(б) обкомĕсемпе крайкомĕсене, союзлă республикăсенчи компартисен Центральный Комитечĕсене, колхозсемпе совхозсене выльăх-чĕрлĕх фермисенче ама выльăхсем хĕсĕр юлассине пĕтерес тĕлĕшпе тивĕçлĕ мерăсем йышăнма тата кашни ĕнерен, сурăхран, качакаран пĕрер пăру та пĕрер путек илессине, колхозра çулталăк пуçламĕшĕнче пулнă 10 уйăхран иртнĕ кашни сысна амине вăтамран çулталăкне пĕрре çурă хут çурлаттарассине пурнăçа кĕртме хушас.

Мĕнпур ĕнесене, сĕт нумай паракан ĕнессемсĕр пуçне, пăруланă хыççăн 60 кунран кая юлмасăр чуптарассине (сĕт нумай паракан ĕнесене чуптармалли сроксене колхозри зоотехник е животновод палăртать), сысна амисене — çурисене сĕтрен уйăрнă хыççăн чуптарассине, сурăхсене — путеккисене сĕтрен уйăрни 1,5 — 2 уйăх иртнĕ хыççăн чуптарассине, çавăн пекех тата çамрăк ама выльăхсене: тына пăрусене — 18—24 уйăхрисене, путек-сурăхсене —12 уйăхрисене, сыснасене — 9 уйăхран иртнисене чуптарассине обязательнăй йĕркепе тумалли мероприяти вырăнне йышăнас.

11. Ама выльăхсем хĕсĕр юлассине пĕтерес шутпа, колхоз правленийĕсене 1943—1944 çулсем хушшинче выльăх-чĕрлĕхсем валли çакăн пек хисепрен производительсем тупса пама хушас: кашни 30—40 ĕне пуçне — пĕр вăкăр, кашни 10—12 сысна ами пуçне — пĕр сысна аçи, кашни 20—30 сурăх пуçне — пĕр така.

12. Производительсене яланах мăнтăр тытас шутпа, вăкăрсене, сысна аçисене, такасене тата ытти тĕрлĕ выльăхсен аçисене лайăх апатпа тăрантарса усрама колхозсене хушас.

13. Вырăнти çĕрĕç органĕсем колхозсене выльăхсем хăйсем ирĕккĕн чупассипе усă курма чарнине тĕрĕс мар тесе шутлас. Аратлă мар выльăхсем тытакан фермăсенче, çавăн пекех тата аратлă выльăхсем тытакан фермăсенче те, пĕрер производитель пур çĕрте, ĕнесемпе сурăхсене хăйсем ирĕккĕн чупма, райçĕрĕç пайĕнчи ветеринарипе зоотехника комиссийĕсем тĕрĕслесе ырланă производительсене кĕтĕве яма колхозсене ирĕк парас.

Икĕ аратлă вăкăр е ытларах тытакан аратлă фермăсенче, çавăн пекех тата питех те паха аратлă производительсем пур фермăсенче выльăхсене хăйсем ирĕккĕн чуптарма юрамасть.

14. СССР Наркомземне, облисполкомсемпе крайисполкомсене тата республикăсен совнаркомĕсене колхозсен, выльăхĕсем валли искусственнăй майпа пĕтĕлентерттермелли пунктсен хисепне кирлĕ таран палăртса хума, ама выльăхсене искусственнăй майпа пĕтĕлентермелли плана районсемпе колхозсем патне çитерме, палăртнă плана пурнăçа кĕртес шутпа кадрсем вĕрентсе хатĕрлес тĕлĕшпе, пунктсене аппаратура тата материалсем тупса парса йĕркелес тĕлĕшпе тивĕçлĕ мероприятисем туса ирттерме, çав пунктсене чи лайăх аратлă производительсем парса комплектлама хушас.

15. Обязательнăй йĕркепе государствăна аш-какай пама колхозсенче 1943 çулта 1.128 пин пуç сысна тăрантарса самăртма палăртса хумалла тата колхозсенче кашни фуражлă ĕнерен çулталăкне вăтамран мĕн чухлĕ сĕт суса илмеллине (çирĕплетнĕ план тăрăх) облаçсемпе крайсем тата республикăсем тăрăх палăртса хумалла.

16. Сывлăхлă çамрăк выльăхсем илес шутпа тата ама выльăхсене хăм пăрахма парас мар шутпа, колхоз правленийĕсене пĕтĕ ĕнесемпе сыснасене тата сурăхсемпе качакасене тăрантарма чи лайăх та сĕткенлĕ тата тĕрлĕ апат-çимĕçсем (сĕткенлĕ курăксен ути, çуртырри уламĕ, выльăх кăшманĕ, паха силос) уйăрса хăварма, çавăн пекех тата кирлĕ таран концентратсем уйăрса хăварма, ама выльăхсене минерал çимĕçсем (пурă, кăмрăк, çунтарса лайăх вĕтетнĕ шăмă çăнăхĕ) парса тăма хушас. Çак ĕçе ăна ама выльăхсем пăруланă е çурланă тĕле вăтам ӳт-пӳллĕ пулччăр тесе туса пымалла.

17. Çамрăк выльăхсене лайăхрах сыхласа хăварас шутпа колхозсене пăрусем валли, çавăн пекех тата сысна амисем валли, сурăхсемпе путексем валли типĕ те çутă çуртйĕрсем уйăрса йĕркелеме, çамрăк выльăхсене сĕткенлĕ курăксен утине парса тăма, çавăн пекех тата кирлĕ таран концентратсем тупса пама хушас.

18. Облисполкомсемпе крайисполкомсене, республикăсен совнаркомĕсене, ВКП(б) обкмĕсемпе крайкомĕсене, союзлă республикăсенчи компартисен Центральный Комитечĕсене тата колхозсене 1943 çулта колхозсен фермисенчи мĕнпур пек выльăхсем валли юрăхлă çуртйĕрсем — витесем, выльăх картишĕсем, кайăк-кĕшĕк витисем тупса парассине вĕсенче стойлăсемпе апат памалли вырăнсем, яслисемпе шăвармалли влашкасем туса йĕркелессине пурнăçа кĕртме хушас.

Выльăхсене хĕл каçарма çуртйĕрсем хатĕрлессине (тасатса дезинфекцилессине, юсаса ăшăтассине) малтанах, выльăхсем кĕтӳре çӳренĕ

Юлашки иккĕмĕш страницăра.

СССР СОВНАРКОМӖПЕ ВКП(б) ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕТӖНЧЕ

Колхозсемпе совхозсенче выльӑх-чӗрлӗхсен йышне тата вӗсен тухӑҫлӑхне ӳстермелли мерӑсем ҫинчен

ЮЛАШКИ.

чухнех туса ирттермелле, ҫак ӗҫе тума колхозниксенчен тата выльӑх-чӗрлӗх фермисенче ӗҫлекен работниксен йышӗнчен ремонт бригадисем уйӑрмалла; ирттерех сивӗтекен районсенче выльӑх-чӗрлӗх ҫуртйӗрӗсене юсаса ӑшӑтассине сентябрӗн 15-мӗшӗнчен кая юлмасӑр, ытти районсенче вара — октябрӗн 1-мӗшӗнчен кая юлмасӑр пӗтӗмӗшпех туса ҫитермелле.

19. Колхозсене ҫапла тума сӗнес: колхозниксене, рабочисемпе служащисене вӗсем выльӑх-чӗрлӗх фермисене комплектлама колхоза панӑ кашни ҫамрӑк выльӑхшӑн ҫав выльӑх хакне государство сутӑн илекен хакпа тӳлемелле, кунсӑр пуҫне тата, колхозри пӗрлехи пуху йышӑннӑ тӑрӑх, колхоз государствӑна тӗш-тырӑ памалли обязательствӑна пурнӑҫа кӗртнӗ хыҫҫӑн, колхоза панӑ пӑрувӑн чӗрӗ виҫин кашни килограмӗшӗн пӗрер килограмм тӗштырӑ е утӑ ҫине кусарса шутласа 10 килограмм шултӑра апат-ҫимӗҫ памалла, е тата 6 уйӑхран иртнӗ кашни пӑрушӑн, колхоза панӑскершӗн, обязательно йӗркепе аш-какай парассине колхоз килӗ валли тунӑ ҫулталӑкри нормӑран ытла мар виҫепе колхозӑн хӑй ҫине илмелле.

20. СССР Наркомсовхозне 1943 ҫулта ӑратлӑ выльӑхсен ҫакӑн пек совхозӗсене организацилеме хушас:

а) мӑйракаллӑ шултӑра выльӑхсем енӗпе:

Рязань облаҫӗнче — симментальски ӑратлӑ ӗнесен «Яльдино» ятлӑ совхозне;

Мускав облаҫӗнче — холмогорски ӑратлӑ ӗнесен «Лесные Поляны» ятлӑ совхозне;

Новосибирск облаҫӗнче — 1-мӗш тата 2-мӗш номерлӗ фермӑсемпе усӑ курса, Ҫӗпӗр ӑраттиллӗ ӗнесен «Первомайский» ятлӑ совхозне организацилемелле;

б) Сурӑхсем ӗрчетес енӗпе:

Алтай крайӗнче — Ҫӗпӗр меринос ӑраттиллӗ сурӑхсен «Ново-Алексеевский» ятлӑ совхозне;

Саратов облаҫӗнче — прекос ӑраттиллӗ сурӑхсен Блукиз ячӗпе тӑракан совхозне;

Красноярск крайӗнче — прекос ӑратиллӗ сурӑхсен «Ужурский» ятлӑ совхозне организацилемелле;

в) Сыснасем ӗрчетес енӗпе:

Челябинск облаҫӗнче — шурӑ, шултӑра ӑратлӑ сыснасен Мартӑн 8-мӗшӗ ячӗпе тӑракан совхозне;

Воронеж облаҫӗнче — ливенски ӑратлӑ сыснасен «Тойда» ятлӑ совхозне;

Ставрополь крайӗнче — Украина ҫеҫенхир ӑраттиллӗ сыснасен «Комсомолец» ятлӑ совхозне организацилемелле.

21. СССР Наркомземне 1943 ҫулта вӗтӗ ҫӑм ӑратиллӗ сурӑхсем ӗрчетмелли вырӑнсем ҫаксенче тума хушас:

Марьяновӑра — Омск облаҫӗнчи Марьяновски районра Ҫӗпӗр меринос ӑраттиллӗ сурӑхсем ӗрчетме;

Калининскинче — Киргиз ССР-ӗн Фрунзе облаҫӗнчи Калининскипе Сталински районсенче прекос ӑраттиллӗ сурӑхсем ӗрчетме;

Булаевскинче — Казах ССР-ӗн Ҫурҫӗр-Казахстан облаҫӗнчи Булаевски районра прекос ӑраттиллӗ сурӑхсем ӗрчетме;

Ужурскинче — Красноярск крайӗнчи Ужурски районри прекос ӑраттиллӗ сурӑхсем ӗрчетме.

22. СССР Наркомземне, облисполкомсемпе крайисполкомсене, республикӑсен совнаркомӗсене зоотехникӑпа ветеринари ӗҫне тӗпренех лайӑхлатма хушас; кунта колхозсен выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетмелли планне пурнӑҫа кӗртессине, выльӑха пӑхса апатлантармалли ветеринарипе зоотехника правилисене мӗнле пурнӑҫа кӗртнине контрольлесе тӑрса практикӑллӑ пулӑшу парассине ветеринарипе зоотехника работникӗсен тӗп ӗҫӗ вырӑнне хумалла. Ҫапла йӗрке тӑвас: райҫӗрӗҫ пайӗнчи тата ветеринари пункчӗсемпе участокӗсенчи ветеринари тата зоотехника работникӗсен хӑйсен ӗҫ вӑхӑчӗн ытларахӗш пайне колхозсенчи выльӑх-чӗрлӗх фермисенче ирттермелле, колхозсенчи выльӑх-чӗрлӗх ӗҫне организацилес тӗлӗшпе практикӑллӑ пулӑшу памалла, выльӑх апачӗпе тӗрӗс усӑ курнине, фермӑсенче ветеринарипе санитари ӗҫне, выльӑх-чӗрлӗх хисепне тата выльӑх-чӗрлӗх продукцине пӗрмаях тӗрӗслесе пымалла.

II. ВЫЛЬӐХ АПАЧӖ ЕНӖПЕ

1. 1943 ҫулта колхозсен пӗрлештернӗ выльӑх-чӗрлӗхӗ валли шултӑра апат хатӗрлесе хумалли, утӑ парас обязательствӑсене пурнӑҫламалли, страховой фондсем хывмалли тата колхозниксен алӑнчи выльӑхсене тӑрантармалли плана 86.790 пин тонна чухлӗ йышӑнас.

2. СССР Совнаркомӗ «Колхозсенче выльӑх-чӗрлӗх валли апат-ҫимӗҫ ытларах туса илмелли мерӑсем ҫинчен» 1941 ҫулхи майӑн 29-мӗшӗнче йышӑннӑ постановлени тӑрӑх облисполкомсемпе крайисполкомсене, республиксен совнаркомӗсене, ВКП(б) обкомӗсемпе крайкомӗсене, союзлӑ республикӑсенчи компартисен Центральный Комитечӗсене тата СССР Наркомземне колхозсенчи пӗрлештернӗ выльӑх-чӗрлӗх валли шултӑра тата сӗтеклӗ апат-ҫимӗҫ кашни колхоз тӑрӑх планпа йышӑннӑ чухлӗ хатӗрлесе хурассине пурнӑҫа кӗртме хушас.

Апат-ҫимӗҫ пухса хатӗрлемелли планра государствӑна обязательнӑй йӗркепе утӑ парассине, пӗрлештернӗ выльӑх-чӗрлӗхе тивӗҫтерессине, шултӑра апатӑн тивӗҫлӗ страховой запасӗсене хатӗрлессине тата колхозниксен харпӑр-хӑйӗн выльӑх-чӗрлӗхне тивӗҫтерессине палӑртса хумалла.

3. Вӑрҫӑ вӑхӑтӗнчи условисенче тӗштырӑ перекетлес шутпа, выльӑх-чӗрлӗхе тӑрантарнӑ ҫӗрте тӗрлӗ тымар ҫимӗҫсемпе, акакан курӑксемпе анлӑн усӑ курма, ҫав культурӑсен тухӑҫлӑхне ӳстересси ҫине уйрӑмах тимлӗн ҫаврӑнса пӑхма колхозсене сӗнес; ҫавӑн пекех тата сыснасене тӑрантарма лайӑх пуҫтарса кӗртнӗ утӑран ҫӑнӑх тума, пуринчен ытла, пӑрҫа-ясмӑк хӑмӑлӗнчен ҫӑнӑх туса хатӗрлеме сӗнес.

4. Облисполкомсемпе крайисполкомсене, республикӑсен совнаркомӗсене — районсем тӑрӑх, районсене — колхозсем тӑрӑх шыв илекен улӑхсенче иккӗмӗш хут утӑ ҫулса илмелли заданисем палӑртса пама хушас.

5. СССР Наркомлесне тата СССР Совнаркомӗ ҫумӗнчи лесоохранӑн главнӑй управленине 1943 ҫулта колхозсене утӑ ҫулса илме тата кӗтӳ кӗтме юрахлӑ вырӑнсем уйӑрса пама хушас.

6. Силос хывнӑ чухне колхозсене хӑй тӗллӗн ӳсекен ҫумкурӑкӗсемпе, хӑяхпа, хӑмӑшпа усӑ курма, силос хывмалли плана уборка пуҫланиччен 75 процентран кая мар пурнӑҫлама хушас.

7. Колхозсене пур тӗрлӗ выльӑх апатне те тӳрех мар, ятарласа хатӗрленӗ хыҫҫӑн: турандӑна — ирсе, тымар-ҫимӗҫе — ҫуса, сыснасем валли ҫӗрулмине — пӗҫерсе, улӑма — тураса, йӗпетсе е пӑракапа хутӑштарса, салат пӑттипе, кӑшман каяшӗпе, ҫӗрулми хуппипе е тӗрлӗ концентратсемпе хутӑштарса пама хушас.

8. Выльӑх-чӗрлӗх фермисен ҫывӑхӗнче колхозсене тымар-ҫимӗҫ тата сыснасем валли ҫӗрулми лартма 3—5 гектар таран ҫӗр лаптӑкӗсем уйӑрса пама сӗнес. Вӑл ҫӗр лаптӑкӗсене выльӑх-чӗрлӗх бригадисем хӑйсемех, кашни работнике участок уйӑрса парса, ӗҫлесе тумалла. Выльӑх-чӗрлӗх бригадисен работникӗсене, ҫав участоксенче лартнӑ ҫӗрулмипе тымар-ҫимӗҫсене ӗҫлесе тунӑшӑн, ӗҫкунӗсем панисӗр пуҫне, планран ирттерсе тунӑ ҫӗрулмипе тымар-ҫимӗҫсен виҫӗ пайӗнчен пӗр пайне хӑйсене уйӑрса памалла.

Ҫав участоксенче выльӑх-чӗрлӗх фермисен работникӗсем туса хатӗрленӗ тымар-ҫимӗҫпе ҫӗрулмине пӗтӗмпех выльӑх-чӗрлӗхе ҫитернӗ ҫӗре ямалла тӑвас.

9. Облисполкомсене, крайисполкомсене, республикӑсен совнаркомӗсене, ВКП(б) обкомӗсемпе крайкомӗсене, союзлӑ республикӑсенчи компартисен Центральный Комитечӗсене нумай ҫулхи курӑк вӑрлӑхӗсене хатӗрлемелли ҫӗр лаптӑкӗсене Узбек, Туркмен, Таджик, Киргиз, Армян, Грузин, Азербайджан тата Казах ССР-сем тӑрӑх, Краснодарпа Ставрополь крайӗсем тӑрӑх, Чкалов, Саратов, Ростов, Сталинград тата Тамбов облаҫӗсем тӑрӑх, Ҫурҫӗр-Осетин, Кабардино-Балкар, Чечено-Ингуш, тата Дагестан АССР-сем тӑрӑх — майӑн 15-мӗшӗччен, ытти республикӑсем, крайсем тата облаҫсем тӑрӑх — 1943 ҫулхи июнӗн 1-мӗшӗччен уйӑрса памалла тума хушас.

Курӑк вӑрлӑхӗсем туса илмелли лаптӑксене уйӑрнӑ чухне чи малтан селекциллӗ тата вырӑнти чи лайӑх курӑк сорчӗсем акнӑ участоксемпе усӑ курмалла.

10. Колхоз правленийӗсене 1943 ҫулта акнӑ могар, суданка, сорго курӑксене 75 процентран кая мар, викӑна 100 проценчӗпех вӑрлӑхлӑх хӑварма хушас.

11. Колхозсенче выльӑх апачӗ валли каякан тымар-ҫимӗҫ вӑрлӑхне хӑйсем тӗллӗн хатӗрлемелле тӑвас шутпа, 1943 ҫулта выльӑх апачӗ валли акнӑ тымар-ҫимӗҫсен чи тухӑҫлӑ участокӗсене уйӑрма, чи лайӑх тымар-ҫимӗҫсене суйласа илсе вӗсене 1944 ҫулхи ҫуркуннеччен вӑрлӑхлӑх лартма упрама хушас.

12. Казах, Киргиз, Туркмен, Узбек, Таджик, Азербайджан ССР Совнаркомӗсене тата РСФСР Совнаркомне выльӑх-чӗрлӗхе инҫете хӑваласа кайса кӗтӳ кӗтмелли территорисемпе усӑ курмалли плана 1943 ҫулта туса пӗтерме хушас. 1943 ҫулхи июлӗн 1-мӗшӗнчен кая юлмасӑр, выльӑх-чӗрлӗхе инҫете хӑваласа кайса кӗтӳ кӗтекен колхозсене выльӑх-чӗрлӗх ҫӳретмелли вырӑнсене 10 ҫултан кая мар вӑхӑта валеҫсе, ҫирӗплетсе памалла.

13. СССР Наркомфинне 1943 ҫулта республикӑсен бюджечӗсем тӑрӑх выльӑх-чӗрлӗхе инҫете хӑваласа кайса кӗтӳ кӗтес тӗлӗшпе хуҫалӑх ӗҫӗсем тума кирлӗ укҫа-тенкӗне уйӑрса пама хушас.

14. Выльӑх-чӗрлӗхе инҫете хӑваласа кайса кӗтӳ-кӗтекен районсенче хӑйсен тата кӳршӗри республикӑсемпе облаҫсенчи государство фончӗн ҫӗрӗ ҫинчи улӑхсемпе выльӑх ҫӳремелли усӑ курман сезонлӑ вырӑнсене вӑхӑтлӑха, 10 ҫула ҫити сроклӑха, выльӑх-чӗрлӗхе инҫете хӑваласа кайса усракан колхозсене уйӑрса пама облисполкомсене ирӗк парас.

III. КАЙӐК-КӖШӖК ӖРЧЕТЕС ЕНӖПЕ

1. Колхозсенчи ӳссе ҫитнӗ кайӑк-кӗшӗксен хисепне 1944 ҫулхи январӗн 1-мӗшӗ тӗлне 112 процент чухлӗ ӳстерме тата 1943 ҫулта кайӑк-кӗшӗк ӗрчетекен инкубаци станцийӗсенчен 25.076 пин чӗпӗ сутма палӑртса план тӑвас.

2. Инкубаци планне вӑхӑтра тултарас майпа, 1943 ҫулти июлӗн 15-мӗшчен государствӑна ҫӑмарта памалли поставка шучӗпе СССР Наркомзагӗ Наркомземпа килӗшсе тунӑ планра кӑтартса панӑ чухлӗ инкубаци станцийӗсене ҫӑмарта пама колхозсене ирӗк парас.

3. Обязательнӑй поставка шучӗпе илнӗ ҫӑмартана тавӑрса пама колхозсемпе халӑхран кашни чӗпшӗн 2 ҫӑмарта е чӗпӗ кӑларма хунӑ вунӑ ҫӑмартишӑн 1.000 грамм (чӗрӗ виҫепе шутласа) аш-какай илме инкубаци станцийӗсен директорӗсене хушмашкӑн СССР Наркомземне хушас, ҫавӑнпа пӗрлех тата чӑх чӗппишӗн 1 тенкӗ, кӑвакал чӗппишӗн 2 тенкӗ, хур чӗппишӗн 2 тенкӗ те 50 пус, кӑркка чӗппишӗн 2 тенкӗ укҫан илмелле.

4. 1943 ҫулти иккӗмӗш кварталта обязательнӑй поставка шучӗпе государствӑна ҫӑмарта панипе пӗр вӑхӑтрах инкубаци станцийӗсене ӑратлӑ чӗпӗсем кӑларма ҫӑмарта сутмашкӑн колхозсене ирӗк парас.

5. Кайӑк-кӗшӗк ӗрчетекен инкубаци станцийӗ таврашӗнчи колхозсен кайӑк-кӗшӗк фермисене зоотехника енӗпе пулӑшас ӗҫе инкубаци станцийӗсем ҫине хурас.

1943 ҫултан пуҫласа кайӑк-кӗшӗк ӗрчетекен инкубаци станцийӗсен штатӗнче колхозсен кайӑк-кӗшӗк фермисене пулӑшакан зоотехник пулмалла тӑвас, кайӑк-кӗшӗк ӗрчетекен инкубаци станцийӗ ӗҫлекен зонӑри кашни административлӑ район валли пӗр зоотехник пулмалла тӑвас.

Кайӑк-кӗшӗк ӗрчетекен инкубаци станцийӗсем ӗҫлемен районсенче 1943 ҫултан пуҫласа Райзо штатӗнче кайӑк-кӗшӗк енӗпе ӗҫлекен зоотехник пулмалла тӑвас.

6. СССР Наркомземне 1943 ҫулта кадрсем хатӗрлемелли планра кайӑк-кӗшӗк ӗрчетес енӗпе ӗҫлекен вӑтам квалификациллӗ зоотехниксем хатӗрлессине палӑртса хума хушас.

7. Хӗвелтухӑҫӗнче ӑратлӑ кайӑк-кӗшӗк ӗрчетме база тӑвас шутпа тата колхозсемпе совхозсене ӑратлӑ кайӑк-кӗшӗк ӗрчетме пулӑшас тӗлӗшпе СССР Наркомсовхозне 1943 ҫулта ҫакӑн пек кайӑк-кӗшӗк совхозӗсем организацилеме хушас:

Челябинск облаҫӗнче — Петуховски тӗштырӑ совхозӗн Волчански отделенийӗнче кайӑк-кӗшӗк ӗрчетекен совхоз; «Пионер» ятлӑ тӗштырӑ совхозӗн Басковски отделенийӗнче кайӑк-кӗшӗк ӗрчетекен совхоз, Лебяжьевски тӗштырӑ совхозӗн Баксарски отделенийӗнче кайӑк-кӗшӗк ӗрчетекен совхоз; Бурински тӗштырӑ совхозӗн 3-мӗш отделенийӗнче кайӑк-кӗшӗк ӗрчетекен совхоз организацилемелле;

Чкаловски облаҫра — Оренбургри тӗштырӑ совхозӗн 3-мӗш отделенинче кайӑк-кӗшӗк ӗрчетекен совхоз организацилемелле.

8. Союзлӑ республикӑсен совнаркомӗсене 1943 ҫулта кайӑк-кӗшӗк ӗрчетекен ҫӗнӗ инкубаци станцийӗсем тата колхозсенче инкубаторисем организацилемелли плана тата вырӑнти промышленность предприятисенче кирлӗ чухлӗ инкубаторсем туса кӑларассине организацилемелли заданисене пӗр уйӑхлӑ срокра туса палӑртма хушас.

9. СССР Наркомземне, облисполкомсене, крайисполкомсене тата республикӑсен совнаркомӗсене кролик ӗрчетмелли плана туса ӑна районсемпе колхозсем патне ҫитерме хушас.

IV. НИМӖҪСЕН ФАШИСТЛА ОККУПАНЧӖСЕНЧЕН ИРӖКЕ КӐЛАРНӐ РАЙОНСЕНЧЕ ВЫЛЬӐХ-ЧӖРЛӖХ ӖРЧЕТЕС ЕНӖПЕ

1. СССР Наркомземне, СССР Наркомсовхозне, ирӗке кӑларнӑ районсенчи облисполкомсене, крайисполкомсене, тата республикӑсен совнаркомӗсене, ВКП(б) обкомӗсемпе крайкомӗсене колхозсемпе совхозсен выльӑх-чӗрлӗх фермисене тепӗр хут йӗркелесе яма хушас, ҫамрӑк выльӑхсене пӗтӗмӗшпех сыхласа хӑварса, ҫамрӑк выльӑхсене контрактацилесе тата сутӑн илсе, нимӗҫсен фашистла оккупанчӗсем ҫаратса пӗтерессинчен колхозниксем, рабочисемпе служащисем сыхласа хӑварнӑ колхозсемпе совхозсен выльӑхӗсене фермӑсене каялла тавӑрса, выльӑх-чӗрлӗхӗн хисепне ӳстерес тӗлӗшпе мерӑсем йышӑнма хушас.

2. СССР Наркомземне, ирӗке кӑларнӑ районсенчи облисполкомсене, крайисполкомсене тата республикӑсен совнаркомӗсене зооветучастоксен, зооветпунктсен, ветлабораторисен, какайсене тӗрӗслекен станцисемпе ветеринари снабжени склачӗсен ӗҫне тепӗр хут йӗркелесе яма, вӗсене кирлӗ чухлӗ кадрсем, ҫуртйӗрсем тата оборудованисем тупса пама, ҫӗрӗҫ органӗсене тата зоотехникӑпа ветеринари учрежденисене зоотехникӑпа ветеринари кадрӗсем тупса пама хушас, ҫав майпа вӑл районсене малтан эвакуациленӗ специалистсене, ҫавӑн пекех тата аслӑ шкулсемпе вӑтам шкулсене пӗтернӗ специалистсене ярса памалла.

3. СССР Наркомземне нимӗҫ оккупацинчен ирӗке кӑларнӑ районсенче ӗҫлеме, зоотехникӑпа ветеринари участокӗсене ҫирӗплетме пӗр уйӑхлӑ срокра зоотехникӑпа ветеринари работникӗсем ярса пама хушас.

4. СССР Наркомземне, СССР Наркомсовхозне ҫапла тума хушас: сарӑлакан чирсем палӑрнӑ пунктсенче выльӑх-чӗрлӗхсен пӗтӗм хисепне ветеринари енӗпе пӑхса тухмалла, чир сарӑлассине хирӗҫ кӗрешмелле тата ветеринарипе санитари мероприятисене пурнӑҫа кӗртессине организацилемелле.

5. Нимӗҫсен фашистла захватчикӗсенчен ирӗке кӑларнӑ районсенчи облисполкомсене, крайисполкомсене тата республикӑсен совнаркомӗсене вӑрҫӑ пынӑ пирки сиен курнӑ колхозсемпе совхозсем валли выльӑх-чӗрлӗх витисем тума йывӑҫ касмашкӑн вырӑнти вӑрмансенче участоксем уйӑрса пама хушас, кунӑр пуҫне вӑрмана сыхлакан вырӑнти органсем урлӑ — шывсем таврашӗнчи, ҫавӑн пекех тата государство фончӗн вӑрманӗсенчи участоксене уйӑрса пама юрать, ҫакӑн чухне участокпа усӑ курнӑшӑн укҫа тӳлеттермелле.

6. СССР Ялхуҫалӑх банкне нимӗҫ оккупацинчен ирӗке кӑларнӑ облаҫсенчи, крайсемпе республикӑсенчи колхозсен выльӑх-чӗрлӗх фермисем валли выльӑх-чӗрлӗх сутӑн илме колхозсене нумай ҫуллӑха кӗтевле укҫа пама хушас.

7. СССР Наркомземне 1943 ҫулти II-мӗш тата III-мӗш кварталсенче Ленинград, Калинин, Воронеж, Сталинград, Курск, Смоленск тата Ростов облаҫӗсенчи, Ставрополь тата Краснодар крайӗсенчи нимӗҫ оккупацинчен ирӗке кӑларнӑ районсене 2.800 вӑкӑр-производитель турттарса кайма хушас.

8. Ирӗке кӑларнӑ районсенчи колхозсенче сысна фермисем организацилеме 12.000 пуҫ сысна ҫури сутӑн илсе турттарса кайма СССР Наркомземне ирӗк парас.

9. Нимӗҫ оккупацинчен ирӗке кӑларнӑ районсенче вӗтӗ ҫӑмлӑ сурӑхсене ӗрчетессине ура ҫине тӑратас майпа, СССР Наркомземне, СССР Наркомсовхозне, Ставропольпе Краснодар крайисполкомӗсене, Ростов, Сталинград тата Воронеж облисполкомӗсене тата Калмык АССР совнаркомне ҫапла тума хушас:

а) колхозсенчи вӗтӗ ҫӑмлӑ сурӑхсене ӗрчетекен ӑратлӑ фермӑсене, ӑратлӑ сурӑхсен рассадникӗсене тата ӑратлӑ сурӑхсен совхозӗсене йӗркелесе ӗҫе ямалла;

б) колхозсенчи, совхозсенчи тата тӗрлӗ учрежденисемпе подсобнӑй предприятисен хуҫалӑхӗнчи вӗтӗ ҫӑмлӑ сурӑхсен пӗтӗм хисепне шута илмелле;

в) колхозсемпе совхозсене, уҫҫӑнах курӑнакан браксемсӗр пуҫне, вӗтӗ ҫӑмлӑ сурӑхсене пусма чарас.

V. ВЫЛЬӐХ-ЧӖРЛӖХ ИЛСЕ УСРАС ӖҪРЕ КОЛХОЗНИКСЕНЕ ПУЛӐШАССИ ҪИНЧЕН

1. СССР Совнаркомӗпе ЦК ВКП(б) облисполкомсене, крайисполкомсене тата республикӑсен совнаркомӗсене ҫапла тума хушаҫҫӗ: колхозсене, пуринчен малтан красноармеецсен ҫемйисене, вӗсен выльӑх-чӗрлӗх ҫук пулсан, пӑру, сысна тата качакасем сутӑн илме государство енчен тата общество енчен пулӑшассине организацилемелле.

Сысна ӗрчетмелли плана тата сыснасене ҫамӑртмалли плана тултаракан колхозсем колхозниксене колхоз правлени тунӑ хакпа сысна ҫурисем сутма пултараҫҫӗ.

2. СССР Ялхуҫалӑх банкне 1943 ҫулта выльӑх-чӗрлӗх илме колхозниксене 15 миллион тенкӗ чухлӗ кивҫен укҫа пама ирӗк парас.

3. Вырӑнсенчи партипе совет органӗсене, колхоз правленисене колхозниксен, рабочисен тата служащисен выльӑх-чӗрлӗхӗсем валли шултӑра тата сӗтеклӗ апат тупас ӗҫре вӗсене пур майпа та пулӑшса пыма хушас.

Государствӑна пама кирлӗ чухлӗ утӑ пухса илнӗ хыҫҫӑн, обществӑллӑ выльӑх-чӗрлӗх валли апат кирлӗ чухлех хатӗрленӗ хыҫҫӑн тата тивӗҫлӗ страховой фондсене хывса хӑварнӑ хыҫҫӑн юлнӑ улӑх-ҫарансене ҫулса илме колхозниксене уйӑрса пама колхоз правленисене ирӗк парас, ҫавӑн пекех тата, колхоз правленисем ыйтнӑ тӑрӑх, утӑ ҫулма государствӑн вӑрман фончӗсенчи тата государствӑн ҫӗр фончӗсенчи участоксене колхозниксене уйӑрса пама райисполкомсене ирӗк парас.

Колхозниксен выльӑх-чӗрлӗхӗсене, ҫавӑн пекех тата яллӑ вырӑнсенчи рабочисемпе служащисен выльӑхӗсене кӗтме участоксем уйӑрса памалла тӑвас.

4. Колхоз фермисенче колхозниксен килӗсенчи мӗнпур ама выльӑхсене чуптарма кирлӗ чухлӗ вӑкӑрсем, такасем, сысна аҫисем тытма колхозсене хушас.

5. СССР Наркомземне ҫапла тума хушас: колхозсенчи обществӑллӑ выльӑх-чӗрлӗхе зоотехникӑпа ветеринари енчен пӑхса усранипе пӗрле, колхозниксене выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетес тата унӑн тухӑҫлӑхне хӑпартас ӗҫре зоотехникӑпа ветеринари енчен пулӑшса тӑрассине организацилемелле.

6. СССР Наркомземне, облисполкомсене, крайисполкомсене, республикӑсен совнаркомӗсене хула совечӗсем ҫумӗнче хулари халӑх выльӑх-чӗрлӗхпе кайӑк-кӗшӗк ӗрчетессине тата сад-пахчасем лартассине ертсе пырас тӗлӗшпе ӗҫлекен ялхуҫалӑх отделӗсем организацилеме хушас.

Хула совечӗсен ялхуҫалӑх отделӗсен халӑха пахча валли ҫӗр уйӑрса илес, выльӑх апачӗ туянас, кӗтӳ ҫӳретмелли вырӑнсем илсе вӗсемпе усӑ курас ӗҫре пулӑшмалла, выльӑхсем валли чуптармалли пунктсем организацилемелле, ҫавӑн пекех тата ветеринарипе зоотехника енӗпе пулӑшса тӑмалла.

7. Облисполкомсене, крайисполкомсене, республикӑсен совнаркомӗсене, ВКП(б) обкомӗсене, крайкомӗсене тата союзлӑ республикӑсенчи компартисен Центральный Комитечӗсене ҫак постановление пурнӑҫа кӗртнине тӑтӑшах тӗрӗслесе тӑма хушас тата кашни уйӑхрах ВКП(б) обкомӗн, крайкомӗн, союзлӑ республикӑсенчи компартисен Центральный Комитечӗсен бюровӗнче, облисполкомра, крайисполкомра тата совнаркомра выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетес ӗҫ районсенче мӗнле пыни ҫинчен, районсенче вара — парти райкомӗн бюровӗпе райисполкомра — выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетес ӗҫ колхозсенче мӗнле пыни ҫинчен пӑхса тухмалла, выльӑх-чӗрлӗх хисепне ӳстермелли тата унӑн тухӑҫлӑхне хӑпартмалли плансене кирек мӗнле пулсан та пурнӑҫа кӗртес тӗлӗшпе мерӑсем йышӑнмалла.

Ҫураки ӗҫӗсем ӑнӑҫлӑн сарӑлса пыраҫҫӗ

КАЛИНИНО, апрелӗн 15-мӗшӗ. **(Телефонпа).** Маларах типнӗ вырӑнсене суйласа илсе, паян районра 11 колхоз ака тума пуҫларӗҫ. «Искра», «Комсомолец», Буденный ячӗпе тӑракан колхозсем ҫураки ӗҫӗсене йӗркеллӗн тата хӑвӑрт аталантарса пыраҫҫӗ.

Кӑкшӑм ялсоветӗнчи «Знамя труда», Сталин ячӗпе хисепленекен тата «Красноармеец» колхозсем уйрӑм участоксене суйласа илсе тырӑ акма пуҫларӗҫ.

Ф. Романов,

Совет самолечӗсем Кенигсберга тапӑнни

Апрелӗн 13-мӗшӗ ыран тенӗ чух ҫӗрле совет самолечӗсем Кенигсберг хулине вӗҫсе пырса тапӑннӑ. Пирӗн самолетсем икӗ сехет ытларах вӑхӑт хушшинче Кенигсбергӑн ҫарпа промышленность объекчӗсем ҫине бомбӑсем ӑнӑҫлӑн пӑрахнӑ. Нумай ҫӗрте вут хыпса илнӗ, взрывсем пулнӑ. Машиностроительнӑй заводӑн, электростанцин, артиллери завочӗн, аэродромӑн, чугунҫул узелӗн тата ҫар склачӗсен районӗнче питӗ вӑйлӑ пушарсем тухнӑ. Вут ҫулӑмӗ 100 километр ытла инҫетрен курӑнса тӑнӑ.

Пирӗн самолетсем, 2 самолетсӑр пуҫне, пурте хӑйсен базисене таврӑннӑ. Ҫав икӗ самолета халӗ шыраҫҫӗ.

Нимӗҫ авиацийӗ Курск хулине тапӑнма хӑтланни

Апрелӗн 14-мӗшӗнче нимӗҫ авиацийӗ Курск хули ҫине тапӑнма хӑтланнӑ. Пирӗн истребительсем тата зенитнӑй артиллерирен персе тӑнипе тӑшман самолечӗсене сапаласа ярса хула ҫине кӗртмен.

Сывлӑшри ҫапӑҫусенче тата зенитнӑй артиллерирен персе тӑнипе Курск хули районӗнче нимӗҫсен 9 самолетне персе антарнӑ.

Ют ҫӗршывсенче

ТУНИСРИ ВӐРҪӐ ӖҪӖСЕМ

ЛОНДОН, апрелӗн 13-мӗшӗ. (ТАСС). Официальнӑй йӗркепе пӗлтернӗ тӑрӑх, апрелӗн 12-мӗшӗнче Тунисри фронтӑн нумай участокӗсенче союзниксен войскисем малалла куҫса пынӑ. Пӗррӗмӗш тата саккӑрмӗш армисем тинӗс ҫыранӗпе ҫыран хӗрринчи высотӑсем хушшинче малалла куҫса пыраҫҫӗ. Франци войскисем сӑртлӑ-туллӑ районра Уссельтиа айлӑмӗнчен хӗвелтухӑҫнелле малалла кайса пыраҫҫӗ. Унтан ҫурҫӗреллерехре, англичансен пӗррӗмӗш армийӗ операцисем туса пыракан районта, союзниксен войскисем Меджез — Эль-Баб тата Мюншар районӗнче малалла куҫнӑ.

Апрелӗн 13-мӗшӗнче Кайруан районӗнче Англин саккӑрмӗшпе пӗррӗмӗш армийӗсем пӗрлешнӗ.

Алжирти радио пӗлтернӗ тӑрӑх, апрелӗн 13-мӗшӗнче саккӑрмӗш армин малти пайӗсем Энфидавилле ҫитнӗ. Англичансем итальянецсен «Витториа» ятлӑ пӗтӗм дивизине тенӗ пекех тыткӑна илнӗ. («Витториа» тени итальянецсен чӗлхипе «Ҫӗнтерӳ» тенине пӗлтерет).

Рейтер агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, мартӑн 20-мӗшӗнчен пуҫласа Англин саккӑрмӗш армийӗ кӑна ҫирӗм пин ҫын тыткӑна илнӗ.

Апрелӗн 11-мӗшӗпе 12-мӗшӗнче Америка авиацийӗ Неаполь порчӗ ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ.

ЛАПКА ОКЕАН ҪИНЧИ ВӐРҪӐ

ЛОНДОН, апрелӗн 12-мӗшӗ. (ТАСС). Официальнӑй йӗркепе пӗлтернӗ тӑрӑх, японецсен 45 самолечӗ Оро заливӗнче (Ҫӗнӗ Гвинея) союзниксен карапӗсене тапӑннӑ. Сывлӑшри ҫапӑҫура 23 самолета персе ӳкернӗ. Союзниксен ҫухатӑвӗсем пысӑк мар. 2.000 тонна водоизмещениллӗ пӗр карап ҫырана сирпӗнсе тухнӑ.

Союзниксен авиацийӗ японецсен Мадангари (Ҫӗнӗ Гвинея), Финш бухтинчи тата Таунгап ҫывӑхӗнчи Ирравади юханшыв районӗнчи (Бирма) ҫар объекчӗсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ.

МЮНХЕН УНИВЕРСИТЕТӖНЧЕ ВӖРЕНЕКЕН 3 СТУДЕНТА ВӖЛЕРНӖ

ЛОНДОН, апрелӗн 13-мӗшӗ. (ТАСС). «Дейли мейл» хаҫат ҫапла пӗлтерет: нумаях пулмасть Мюнхен университетӗнче гитлеровецсене хирӗҫле листовкӑсем тупнӑ, Гитлера унта ҫынвӗлерен тесе ченнӗ. Пӑртак вӑхӑт иртсен влаҫсем Гитлера хирӗҫле лозунгсене фашистла партин Мюнхенри хӑшпӗр ҫурчӗсен стенисем ҫинче тупнӑ. Мюнхен университетӗнче тупнӑ листовкӑсем Мюнхен хулинче тата Баварин ытти районӗсенче те сарӑлнӑ.

Арестленисем хушшинче Ганс Шолль, Христофор Пробст студентсем тата студенка София Шолль пулнӑ. Вӗсене виҫҫӗшне те «государство ӗҫне сутма хатӗрленнӗ тата тӑшман майлӑ ӗҫленӗ» тесе айӑпланӑ. Айӑпланисем процесс вӑхӑтӗнче хӑйсене хӑйсем пит хӑюллӑн тыткаланӑ. Ганс Шолль судьясене ҫапла каланӑ: «Кӗҫех сире халь эпӗ тӑракан вырӑнта пулма тивӗ», тенӗ. Приговор йышӑннӑ хыҫҫӑнах ҫав студентсене вара вӗлернӗ.

Ответлӑ редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн—0—67, редакци секретарӗн—4—26, промышленность пайӗн—3—99
ялхуҫалӑх пайӗн—5—31, издательство конторин—0—23.

НТ 1304 Типография № 1, Управления полиграф промышленности при СНК ЧАССР. Заказ № 2 Ф. б. 58. 42 п